

Arbeiderpartiet

Vekstplan for Nord-Norge

En ny giv for vekst og arbeidsplasser i Nord-Norge

Nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde, men uten flere arbeidsplasser i nord er en slik satsing mest tomme ord. Mer enn noe annet er det en politikk som får flere til å bo og leve i nord som er grunnlaget for at vi kan satse på nordområdene som et utstillingsvindu for grønn industri og vårt viktigste vindu mot verden og Arktis. Det er arbeid til alle som er jobb nummer én, også i nord.

Til tross for alle mulighetene som finnes i nord, og den strategiske betydningen av nordområdene for hele Norge, synker folketallet i Nord-Norge med over tre tusen årlig. I stedet for en stat som satser på arbeidsplasser, kompetanse og infrastruktur har høyere regjeringen prioritert skatteuttak til de med mye fra før. Det har ikke kommet regionen til gode. I tillegg har regjeringen de siste årene sentralisert statlige arbeidsplasser i høyt tempo. Tvangssammenslåingen av Troms og Finnmark og nedleggelsen av høyskolen i Nesna vitner om en regjering som ikke lytter til folk i nord.

Det er på tide med en ny giv for vekst og arbeidsplasser i Nord-Norge. I denne planen løfter vi frem ni satsinger som vil skape grunnlag for økt vekst og verdiskaping i de tre nordligste fylkene, samtidig som vi kutter klimagassutslipp. Fellesnevneren for satsingene er at lokalsamfunn skal ha større innflytelse på egne ressurser. Folk i nord skal sitte igjen med mer av verdiskapingen og skal møte en mer aktiv og engasjert stat som bidrar til å gripe de store mulighetene som finnes i Nord-Norge.

Nord-Norge kan bli en nye grønn vekstregion, eksempelvis innenfor næringer som batterier, hydrogen, bærekraftig reiseliv og mineralutvinning. Innen etablerte næringer som fiskeri, sjømat, skipsfart og reiseliv må politikken i større grad bidra til å skape lokale arbeidsplasser og verdiskaping. Vi ser at Nord-Norge kan bli et utstillingsvindu for desentralisert utdanning og for klimavennlig transport i luften, til havs og på skinner.

Nå haster det med å få på plass en mer kraftfull og aktiv næringspolitikk som vil skape vekst og bolyst i hele regionen. Folk i nord fortjener en stat som ser muligheter og som lytter til den aller viktigste ressursen i nord; folkene som bor der.

Det har vi gjort og det preger denne planen.

Våre hovedsatsinger for å skape trygge arbeidsplasser og økt verdiskaping i nord:

1 ● Mer av verdiskapingen skal bli igjen i nord

Vi vil skape mer, og sørge for at mer av verdiskapingen skaper lokale ringvirkninger som arbeidsplasser og inntekter til kommunene. De store naturressursene i nord skal i større grad foredles og videreutvikles i nord. Samtidig skal lokalsamfunnet få større styring over utviklingen. Offentlige anbud skal i større grad deles opp, slik at lokale bedrifter kan konkurrere om prosjektene.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Sikre at utvinning og foredling av naturressursene i nord i størst mulig grad er lokalt forankret og bygger på lokalt eierskap, lokal kompetanse og varig bosetting.
- At mer av verdiene fra ressurser som fisk, mineraler, olje og gass, vindkraft og vannkraft skaper ringvirkninger og kommer lokalsamfunn i nord til gode enn tilfellet er i dag.
- Utvikle, ikke avvikle norsk olje og gassnæring, og legge til rette for styrking av industri og leverandørklynger i nord.
- Arbeide for ilandføringsterminal på Veidnes i Finnmark.
- Sikre de samiske næringene gode og stabile rammevilkår.

2 ● Verdensledende kunnskapsmiljøer og utdanning nært folk

Kunnskap er nøkkelen til å gi alle unge en sjanse i arbeidslivet, sikre bedriftene tilgang på rett kompetanse og utvikle ny forskning og verdensledende miljøer. Det at vi har to universiteter og en samisk høyskole i landsdelen, er en enorm styrke for nordområdenasjonen Norge. De to universitetene er viktige nordområdeaktører, som skal få særskilte oppdrag som er særlig relevante for utforskning og verdiskaping i nordområdene. Vi vil utdanne flere i landsdelen og videreutvikle de sterke kompetansemiljøene i nord.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- At desentralisert utdanning i nord skal styrkes, slik at mer utdanning kan tas nær hjemstedet.
- At universitetene, samisk høyskole og fagskoletilbudet i nord i større grad brukes til å skape lokale arbeidsplasser, i samspill med næringslivet.
- Sørge for et sterkt utdanningsmiljø på Nesna og om nødvendig etablere nye utdanningsentre i landsdelen for å sikre et bedre utdanningstilbud nært der folk bor.
- Utvikle og styrke forskningsprogrammer for nordområdene særlig innen ressursforvaltning, havbruk, romaktivitet, energi og klima, som involverer de to universitetene og partene i arbeidslivet.
- Bygge sterke kompetansemiljøer i nord gjennom en jevnere fordeling av offentlige arbeidsplasser.
- Støtte opp om forskningsmiljøene i Finnmark og på Svalbard som jobber for å etablere verdensledende forskningsinfrastruktur som skal bidra til å forstå de langsiktige virkningene av klimaendringer på arktiske landøkosystemer.

3. Fisk og sjømat: økt verdiskaping og mer bærekraft som kommer fellesskapet til gode

Fiskeri- og sjømatnæringen er bærebjelken i store deler av kyst-Norge, og den fremste forutsetningen for bosetting en rekke steder i nord. Med store, rike havområder og en aktiv næring har Nord-Norge alle forutsetninger for å være den foretrukne plassen for utvikling av en bærekraftig havbruk- og fiskerinæring. Vi vil sørge for at fiskeri- og sjømatpolitikken skaper arbeidsplasser, kompetanse og aktivitet langs kysten i nord, og har som mål å doble verdiskapningen fra havbruk innen 2030.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Utarbeide en ny kvotemelding som gir forutsigbarhet for fiskerinæringen og som sikrer bosetting, aktivitet og lønnsomhet langs hele kysten i nord.
- Si nei til evigvarende kvoter og styrke tiltakene for en spredt og fiskereid flåte.
- Sikre en rettferdig fordeling av ressursene og innføre begrensinger på eierskap i kystfiskeflåten.
- Styrke bredden og mangfoldet i kystfiskeflåten med målrettede ordninger for rekruttering til fiskerinæringen, basert på tilstrekkelig kvotegrunnlag.
- Sikre at retten til fiske for alle i sjøsamiske områder skal være reell.
- Inngå aktive klimapartnerskap med fiskeflåten, der staten stiller opp med støtte til omlegging til lav- og nullutslippsteknologi.
- Ruste opp fiskerihavnene for å fjerne flaskehalsen i transporten av fisk.

- Videreutvikle ordninger som belønner leveranser av fersk fisk til lokale landanlegg.
- Stimulere til innovasjon og bruk av ny teknologi i fiskeindustrien og oppdrettsnæringen gjennom et marint verdiskapingsprogram
- Gjennomgå ordningene med tillatelser i havbruksnæringen for å sikre fortsatt mangfold og lokalt eierskap.
- Sikre stabile og forutsigbare inntekter til kommuner som stiller areal til disposisjon for oppdrett.
- Utvikle et eget konsesjonsregime for oppdrett til havs med strenge krav til bærekraft og sameksistens mellom ulike næringer.

4 ● Satsing på fornybar energi og mineraler som trengs i det grønne skiftet

Flytende havvind kan bli et svært viktig bidrag for å dekke energibehovet og å nå krevende klimamål. Fantastiske vindforhold og Norges sterke posisjon innen olje og gass, maritim og marin industri er et godt utgangspunkt for at nordområdene tar en viktig rolle innen flytende havvind.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Utarbeide en industriplan for Norskehavet og Barentshavet.
- Etablere programmer for sameksistens som sikrer lokal forankring i utviklingen av mineral- og havvindprosjekter, og at hensynene til andre næringer, som fiskerinæringen, ivaretas på en god måte.
- Utarbeide en ambisiøs nasjonal strategi for bunnfast og flytende havvind som blant annet inkluderer satsing på norsk leverandørindustri.
- Korte ned konsesjonsbehandlingen og sørge for et regelverk som ikke er til hinder for videre utvikling av mineralprosjekter og en verdikjede for havvind.
- Stille til rådighet statlig kapital for å utvikle bærekraftige mineralprosjekter i en tidlig fase.
- Legge til rette for mer nordisk samarbeid innen innovasjon og utvikling av nye næringer, klynger og kompetanse på tvers av landegrensene i nord.

5. Nye energibærere og nord som spyspiss: hydrogen og batteri

Det grønne skiftet krever nye energibærere og teknologi som gjør det mulig med utslippsfri transport, som hydrogen og batterier. I Mo i Rana er det norske batterieventyret i ferd med å bli virkelighet. Investeringen er enorme, og det lokale næringslivet stiller opp. Mange andre steder i nord finnes lignende muligheter, som miljøene rundt hydrogenprosjektene i Narvik, Glomfjord og Berlevåg. Arbeiderpartiet ønsker å legge til rette for at Nord-Norge kan bli en ny grønn energiregion.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Legge til rette for en nord-norsk batteriverdikjede, ved å styrke eksportfinansieringstilbudet og øke de statlige investeringene til kommersialisering og skalering av industriprosjekter.
- Sørge for at virkemidlene får en sterkere tilstedeværelse og større forståelse for behovene til bedrifter i nord.
- Arbeide for å gjøre Svalbard til «utstillingsvindu» for grønne energiløsninger, eksempelvis hydrogen.
- At manglende kapasitet i nettet ikke blir en flaskehals for grønn samfunnsutvikling i nord, blant annet ved å jobbe for at 420 kV kraftledning fra Adamselv til Varangerbotn realiseres.
- Sikre at tariffmodellene for kraft ivaretar industrien på en bedre måte, og at overskudd på ren og rimelig fornybar kraft er et konkurransefortrinn for kraftforedlende industri i nord.
- Arbeide for et nytt testsenter i nord for bruk av hydrogen i transportnæringen.
- Bruke det statlige eierskapet til utvikling av en grunninfrastruktur for hydrogen, og sette et nasjonalt produksjonsmål på 400 000 tonn utslippsfri hydrogen årlig innen 2030.

6 • Et sterkere reiseliv etter krisen

Fantastiske opplevelser og muligheter har gjort reiselivsnæringen i nord til en viktig bærebjelke for mange nordnorske lokalsamfunn. Næringen har imidlertid blitt svært hardt rammet av koronapandemien, og kommer til å trenge støtte til å bygge seg opp igjen også etter at smitteverntiltakene er borte. Det gir samtidig mulighet til å videreutvikle Nord-Norge som en bærekraftig reisedestinasjon i verdensklasse.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Stille opp med målrettede og langsiktige tiltak for reiselivet i nord til også de økonomiske konsekvensene av pandemien er bekjempet.
- Utarbeide en egen næringsstrategi for reiselivet i nordområdene der bærekraftig utvikling, helårige arbeidsplasser og verdiskaping er i fokus.
- Sikre lokal verdiskaping ved å legge til rette for at kommuner kan innføre besøksbidrag.

7● Nord-Norge som sentrum for norsk romindustri

Norsk romindustri er internasjonalt ledende og har virksomhet over hele landet. Mulighetene er særlig store i nord, blant annet som følge av etableringen av Europas første oppskytningsbase for småsatellitter på Andøya. Arbeiderpartiet mener målet må være at Norge er en ledende romnasjon i Arktis og Antarktis.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Satse på aksen Andøy-Narvik-Tromsø-Svalbard i romindustrien.
- Arbeide for et nasjonalt senter for jordobservasjon i Tromsø.
- Arbeide for et nasjonalt innovasjonssenter for rombasert virksomhet på Andøya, og sikre at Andøya Spaceport realiseres raskt.
- Arbeide for å styrke studietilbudet i nord med særlig relevans for romvirksomhet.

8. Trygg og klimavennlig transport og bredbåndsutbygging i nord

Infrastruktur er avgjørende for næringsliv og folk, særlig i nord. Likevel ser vi at vedlikeholdsetterslepene øker, at folk i nord i for liten grad har tilgang på høykapasitets internett og at kraftnettet er en flaskehals i utviklingen av ny industri. Staten skal ta et større ansvar for å sikre tilgang på infrastruktur, transportløsninger og bredbånd slik at Nord-Norge kan utvikles. Arbeiderpartiet er for utvikling av jernbane i Nord-Norge. Det vil være et løft for verdiskaping og klimavennlig transport av gods og folk. Fremkommeligheten for befolkningen og næringstransporten skal forbedres.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Gjøre tilgang til høykapasitets internett til en rettighet på lik linje med strøm.
- Ha en samlet plan for kraftutbygging og nettinfrastruktur.
- I samarbeid med fylkeskommunene utarbeide en helhetlig og forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene i nord og sette fylkeskommunene i stand til å følge denne.
- Sikre at det fylkeskommunale inntektssystemet kompenserer for merkostnaden ved å ta i bruk lav- og nullutslippsteknologi ved anskaffelser av ferger og hurtigbåter.
- Arbeide for å halvere fergetakstene i løpet av kommende stortingsperiode i samarbeid med fylkeskommunene, og senke inngangskostnaden for å kunne benytte Autopass.
- Arbeide for å realisere dobbeltspor på Ofotbanen og å utvikle Nordlandsbanen med lav- og nullutslippsløsninger.

- Få på plass et grundig beslutningsgrunnlag for Nord-Norgebanen i Nasjonal transportplan, som avklarer trasé- og teknologivalg, klimaeffekt, kostnader og fremdrift, slik at vi bringer prosjektet fremover med mål om å realisere Nord-Norgebanen.
- Bruke kortbanenettet som testarena for utvikling av elfly.

9 • Sirkulærøkonomi og karbonfangst

Gjennom å satse på mer resirkulering av materialer, fangst og bruk av karbon kan vi skape mange jobber i hele Nord-Norge og øke eksportpotensialet fra resirkulerte produkter. Gjenbruk av ressurser er bra for både miljøet og økonomien. Det handler om å stoppe veksten av avfall og legge til rette for mer gjenvinningsindustri som skaper råmateriale på nytt. CO₂-fangst, bruk og lagring, eksempelvis i Finnfjord, gir muligheter for ny næringsutvikling og betydelige reduksjoner i klimagassutslipp.

Arbeiderpartiet vil blant annet:

- Legge til rette for CO₂-fangst og -lagring på større forbrenningsanlegg, og utnytting av CO₂ og CO i industriell produksjon.
- Stimulere til økt produksjon av alger og norskprodusert bærekraftig fôr med mål om at alt fôr til havbruksnæringen skal være fra bærekraftige kilder innen 2030.
- Etablere et industriprogram for sirkulærøkonomi i nord.
- Øke matproduksjonen i nord og samtidig få mer ut av verdiskapingen som skjer i det arktiske landbruket.

